

T. T. G.

Nr. 4. Jaanuar 1929.

=====

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: A. Raud. Tegev toimetaja: J. Post. Toimetuse liikmed: V. Burdukov, A. Grünverk, T. Linde, E. Pöderson, V. Taadler. Kaastööd võtavad vastu kõik toimetuse liikmed igal ajal. „T.T.G.“ ilmub kaks korda kuus, iga kuu 1. ja 15. päeval, 12-ne lhk. suuruses.

=====

U u e k s a a s t a k s.

„T.T.G.“ toimetuse, astudes uude 1929.aastasse, pöördub oma lugejate, kaastööliste ja aateosaliste poole kõige soojemate teroitustega, hellitades enese teadvuses lootusi, et uus aasta suhtub armulisemalt kui vana nii „T.T.G.“ toimetusesse endasse kui ka lehe lugejaskonnasse, kelle soovide ja püüete väljendajaks tahab olla „T.T.G.“

Ei ole head halvata ja halba heata. Seda on tunnud oma lühikese eluea kestel ka noor „T.T.G.“. Et meil oma häälekandja, see on omaette juba suursaavutis. Teisest küljest nõuab aga iga ajaleht, kui ta tahab kanda seda nime auga, et ta oleks sisult vastaval kõrgusel, värske ja huvitav - siis on see saavutis midagi väärt. Toimetus ei või konstateerida viimast mitte täie rahuldustundega ja seda on kuulda ka mujalt poolt.

Kibedasti annab end tunda kaastöö puudus, mistõttu ka lehe sisu jääb kahvatumaks, kui see peaks olema kaastööliste võimete juures. On varemgi juba mitmel puhul toonitatud keskkooli-noorte passiivsust, ja suhtumine oma ajalehesse ei eita seda, kahjuks, mitte.

Samal ajal on toimetusel mõnikord tunne, et ajaleht oleks lugejaskonnale nagu peale sunnitud. Toimetuse aadressil langeb mõnigi raske, teenimata sõna, ja see vahel koguni nende poolt, kellelt seda ei tohiks kuulda, nende poolt, kes ideeliselt ja aineliste võimaluste poolest peaksid olema lehe valmisel toetajad ja võiksid olla lehe alalised tellijad. Tundub nii, et lehe mõtteosaliste ja tellijate arv ei ole stabiilne. See arv aga peab olema stabiilne, muidu ei ole lehe olemasolu püsiv ja ta ei saa hoida end aineliselt tasakaalus.

Tellijad peavad õiendama korralikult oma arved. Seni ei ole sedamitte märgata, ja uude aastasse astudes on paljudel tellimisrahad vana aastast eest õiendamata. Lehe valmistamise eest on aga trükkijale tasuda kulud, mis tulevad õigel ajal õiendada.

Toimetusele näib, et üksikud klassid ei toimi tellimistega nii, nagu see peaks sündima, et kulude ei lasuks rängalt üksikute õul. Eeskätt peaks tellima iga klass teatava arvu eksemplare (2 - 3) kõigile õpilastele lugemiseks, selles teadmises, et nii oleks võimalik lugeda kõigil ajalehte - ka kõige kehvemal, kellel ialgi ei avane võimalust lehe tellimiseks. Ainult need, kes jõukamad, tellivad vabal tahtmisel lehte iseseisvalt. See korraldus peaks läbi viidama klasside kaupa. Seejärele peaksid tellima lehte ringid ja lugemislauad. Kuid - nii imelik, kui see ka kuulub - ei ole ringidest mitte ühtki alalist tellijat, eriti üllatav on, et tellijate hulgast puudub lugemislauad (!!!). Edasi on mõeldud tellijaks õpetajaspere ja vilistlaskogu.

Selle vastu ei saa aga salata, et tundub kogu õpetajaid ja õpilasi suhtub ajalehesse heatahtliku osavõtuga, ja see asiolu ongi tiivustanud toimetust ta töös ja lubanud allaneelata üksikuid kibeduse-palasisid, mis on heidetud toimetuse lauale puremiseks.

Toimetuse algab uut aastat hea lootuse ja optimismi tähe all ja soovib oma mõtteosalistele algavaks semestriks rohkem aktiivsust, rohkem idealismi, rohkem kollegiaalsuse tunnet.

Per aspera ad astra! - Üle raskuste jõuame eesmärgile!
Toimetus.

Eluloo tähtsusest kirjaniku loomingu tundmaõppimisel.

Kirjanduse mõjust isikusse ja seltskonda on alati rõhutatud. Kuid et kirjandus ka tõesti mõjuks arendavalt, saaks elamuseks, selleks on vaja kirjandusest õieti aru saada. Kuidas see aga on õnnestunud, väljendub Fr. Tuglas'e sõnades: „Arusaamine kirjandusest kunstina on alati olnud mõru, sest kirjanduse aateline ilm on elavale elule palju lähemal kui muus kunstes. Olles esteetiline ohvrialtar on ta ka eetiline ohvrialtar.”

Tundub võõrastav, et kunst, mis elule kõige lähem, just sellepärast on raskesti mõistetav, ja ometi on see nii. Suuremale jaole inimestele on maailmavaade, mis erineb nende isiklikust maailmavaadetest, paratamatult hukka mõistetav. Nende kõlblusnormid olgu ka teiste omad, või muidu on viimased lihtsalt ebakõlblised.

Veel nõutakse kirjanikult mõnesuguse idee propageerimist. Ei aita veel sellest, et kirjanik püüab lahendada probleeme, ei - ta peab kindlalt jaatama või eitama, ülestõstetud küsimused vastama, käske ja-gama. Ja ometi on tendents see, mis hävitab tõelise kunstitöö.

Inimestel, kel on kivilinenud maailmavaade, on raske arusaada hingelistest murrangutest, seega ka kirjanikkudest, kes kord räägivad nii, aja kaduses aga võibolla otse vastupidiselt, iseäranis siis, kui kirjaniku elujuhtumised, mis vahepeal on mõjunud muutvate teguritena, on võõrad lugejale.

Sellepärast on tarvilik kirjaniku elu tundmine, temale kui inimesele lähenemine kõigis peensustis. Vajalik on ka nende hämarate ja kurba-de kohtade paljastamine, millistest peenetundelisus sunniks vaikima, kuid millised siiski kõige paremini lähendavad kirjanikku kui inimest ja seletavad nii paljugi.

Kirjaniku elulugu peab jälgima juba varasest noorusest peale, sest noil ajal areneb kirjaniku hingeline põhitoon, kuigi hiljem mitmesugustel mõjutustel kirjaniku mina omab kindlad piirjooned.

„Lapsepõlvemaastikud, olud ja inimesed püsivad koogu elu läbi kõige paremini meeles ning on kunstilise loomisvõimega isikule kõige rikkamaks abikõllikaks,” ütleb Tuglas täie õigusega, sest millise hardumusega jutustavad kirjanikud oma varasema ea puhtaist, ilusaist elamust, siis kui veel silm näeb oma ümbrust läbi illusioonide prisma. Soojus ja intiimsus, mis hoovab kirjaniku hingest, valdab lugejati. Palju on puhast ilu. Kuid ka esimesed mustade elamuste jäljed püsivad väga reljerselt meeles.

Suurem osa kirjanikke on oma looduse armastuse, olgu ta üldine või ainult teatava kohaga seotud, pärinud sellest ajajärgust.

Nii peegeldub Chateaubriand'i loomingus loodusearmastuse mille algjuured ülatuvad ta varasemasse ikka, elades oma isa lossis Põhja-Prantsusmaal, kesk lopsakat ilu, sügavust ja salapärasust.

Nii kajastub ka Johan Liiv'a toodangus „tema noorepõlve mälestuste maastik” (Tuglas), vähenõudlik ja ühetooniline, kuid siiski intiiim ja armas põhjamaine loodus, mille ilu ja ühtekuuluvust rohkem tunda võib kui näha.

Anna Haava fantaasia leidis arenemiseks küllaldast materjali oma kodukoha ümbrusest. Ta tundeelugi arenemine on mõjutatud loodusest; nii on ta armastus rohkem sõprus, põhjamaine ja kiretu. Ta luule on täis tunnet, siiski ei hõiska ta kunagi, sest õnne tunne sisendab valutunde.

Lihtsad, kuid sügavad on Koidula sõnad, millega väljendab looduse mõju lapse põlves: „Kui lapsena vara hommikul aeda astusin ja lillepeenraid, mis õhtul alles nuppudena tukkusid, nüüd kõik täiess õies nägin, siis jäin sõnalausemata seisma kui ime ees.”

Kodu ja perekond moodustavad lapsele terve maailma, nii kitsas kui see ka on. Perekonna liikmed ja lähemad inimesed võivad olla lapsele, kes kõiki idealiseerib ja täielikult autoriteedile alistub, hääks eeskujuks.

Anna Haava, Johan Liiv ja Koidula kasvasid kodudes, kus valitses mõnesugune vabameelsus ja kirjanduse harrastamine. Tähelepanelikkude laste mällu jäi mõndki, mis aitas areneda mõttekujutusil.

Kuidas võiksime mõista Liiv'a laule emale ja Anna Haava kibedusega lauldud ridu:

„Ka vihata neid tahtsin
nad mind ei armasta,“

kui meie ei teaks, et Liiv'ade perekond moodustab harmoonilise terviku, kuna Anna Haava oli põlatud ja laidetud omast õest.

Kui suur on perekondliku vaimu mõju, näitab Johan Aho huvi uskliku maailmavaatega inimeste vastu ka pärast seda, kui ta oli purustanud sidemed kirikuga.

Perekondlik kasvatus on tegur, mis võib arendada päritud omadusi kas positiivselt või negatiivselt. Hilisem haridus aga annab teadmisi, süvendab ja peenudab.

Et Kitzberg'ist ei saanud suurt kirjanikku, oleneb suurel määral tema puudulikust haridusest, mille tagajärjel ta psühholoogial on kindlad piirid.

Umbes samal põhjusel sai naturalismi edustajast Émile Zola'st see, kes ta oli. Émile Zola kasvas üles viletsates majanduslikkudes oludes, õppis varakult tunama elu tumedaid külgi. Osaliselt sellest miljööst, ühekülgselt haridusest tingitud, Zola võttis oma tööde ainekliku oma lähemast ümbrusest andis selle edasi ilma tegelaste psühholoogiata.

Inimese hingelised murrangud on tingitud elamusist. Elujuntumiste mõjul muutub kirjaniku suhtumine inimestesse ja aega.

Nii viis Ibsen'it ta hiline armumine nooresse tütarlapsesse vanadusele märgatavalt lähemale, kuid andis ta mõttekujutlustele uue sihi ja sümbolistliku varjundi. See vaim peegeldub „Ehitaja Solms'is“, „Väikeses Eyolf'is“ ja ta elu epiloogis „Kui meie surnud ärkame“. Vana kirjanik tunneb, et ta on töötanud, järeljätmatult töötanud, nii on möödunud elu ilma et ta oleks elanudki inimesena.

Johan Liiv on oma mitmekesised elamused kas laulu vormi tõlgitsenud või lugusid jutustanud. Tema luulet võib mõista, tundes selles inimest ja miljööd, sest ta luule ja proosa on täis isiklikku pihtimist. Seal on Johan Liiv unistav karjapoiss, siis haige kirjanik, kes ikka veel usub ja loodab.

„Esimestes kirjaniku tundmustes“ jutustab Johan Liiv „Varju“ saamis-lugu ja temaga kaasaskäivaid lootusi ja pettumusi.

Parim näide on ka Cervantes'e elu ja looming. Don Quijott'eis kirjastub ta juhtumisriikas elu Itaalias, Andaluusias, „Lissabonis jne.“, kus ta tutvus öekondliku elu ja viisakusega, vabaelu röömuga, julmusega ning massi psühholoogiaga.

Maailmavaate kujundamiseks ja silmaringi laiendamiseks peame võimaldama elamusi, kujundamiseks tarvilikku materjali. Kultuuriselt kõrgel-seisva rahva liikmel pole vaja elamusi, mis mõjuksid kirjandusliku haridusena, kaugelt otsida, sest ta oma ranna pinnast võrsuvad varem kui mujal uued ideed, tõusevad ja laienevad uued kirjanduslikud voolud.

Seda tundes püüabki iga väikerahva kirjanik välismaale, et täienda-da oma kirjanduslikku haridust.

Johan Aho oma reisir Pariisi tutvus kirjanikkudega, keda ta varem ei tunnud, ja ligines juba varemtuntuile. Ta ise kirjutas Pariisi mõju kohta: „Sääl sain sellest käsituse, mis on maailm, mis üldinimsus. Õppi-des sääl prantsuskeelt, õppisin omagi keele ja mõistma oma maad. Sääl sain käsituse kunstist ja stiilist. Ma ei õppinud sääl midagi järje-kindlalt, ei uurinud midagi eriti, see tuli ainult elades ja hingates. Minuski tõestus see, mis teistes, et igaühel meist on kaks isamaad - oma maa ja Prantsusmaa.“

Need Aho sõnad selgitavad selle suure tähtsuse, mis on reisiridel vä-lismaile.

Meie populaarsema ja viljakama kirjaniku Eduard Vilde loomingus mär-kame erinevaid ajajärke, millised on tekkinud siirdumisest, reisiride kaudu, Lääne-Euroopa kirjandusilma.

Vilde oma Saksamaa-reisiril puutus kokku realismiga, ta maailmavaates sündis pööre. Vilde aine ja stiil kaldusid rahvuslikkuse ja individu-aalsuse poole.

Vilde kolmanda ajajärgu erinevust eelmistest mõjutavad kolm tegurit: 1905 aasta suur murrang, Noor-Eesti ilmumine eesti ellu, sest selle revolutsiooni elas ta põhjalikult läbi; kuid nagu paljudele kirjanikkudele olid ka Vilde'le erilise tähtsusega emigrandi-aastad.

Chateaubriand'i „Atala” ja Tuglas'e „Teekond Hispaania” on reiseide tulemused, kuigi-nad erinevad oma ilmet.

Paljude kirjanikkude looming on seotud niivõrd ajaga, et ilma ajaloolist tagaseina tundmata tööde mõistmine on raske, vahel isegi võimatu. Iga ajajärk muudab ja süvendab inimliku hingeelu, ja sellega ühes muutub ja süveneb esteetiline vaatlemisviis, sest see, kasvades ajahinigest, peegeldab eneses ajavaimu ja teisenenud elutempot.

Ained on korduvad, kuid muutub seisukoht nende vastu. Püsima jääb ainult psühholoogiline tööde.

Tuglas ütleb Aho kohta: „Tundub osa Aho töödest on nõnda ajaga seotud, nagu on seda ajakirjandus.”

Eriliselt tugev on ajavaimu kajastus Koidula luules, isegi nii tugev, et Aino Kallas arvab: Eesti rahva ärkamisaeg on ainult Koidula isamaaliste hünnide kaudu mõistetav, sest Koidula on ainult tuulekannel, mille kaudu eesti kõlad ja viisid voolavad.”

Koidula ärkamisaja loomingu paatosega lauldud isamaalised hünnid erinevad ta hilisemast loomingust. Koidula aimas erakondlikkudes tüli-des ärkamisaja vaimustuse jahutajat ja hävitajat. Tema selle ajajärgu üles hüüded tõlgitsevad pettumust ja valu.

Ajavaim on tegur, mis muudab Suitsu optimistliku maailmavaate pessimistlikuks, ta nooruse ülistused ironilisteks lauludeks.

Rahvaste ärkamisajad on täis ülistust, kõik võtavad elu ühisest rütmist osa.

Neil ajal näeme kirjanikkude ja kunstnikkude tihedat sündi, mõned aastad annavad neid tosinaid. Üksikud neist jäävad aegade jooksul püsima, teiste väärtus kaob, nad on vaid täiendavad, seega tarvilikud lülid selles ahelas.

Ärkamisaegade suured kujud on paljude ideaal. Üks niisugustest julgustavatest kujudest oli Jakobson Eesti ärkamisajal. Ta mõju võib eriliselt alla kriipsutada Pärn'asse ja Suburg'isse. Need mõlemad rahulikkudel aegadel oleks vaevalt midagi kirjutanud, kuid ajavaim ja eriti Jakobson'i mõju äratasid neiski loomistahte.

Kirjaniku sisemiste tunnete, iseäranis usutunde parim allik on ta töö, kuid ajavaim seletab, miks ta just teatavas sihis on arenenud.

Nii tunneme Jannsen'it kui külma kiriklikku pietisti, kuid ometi tundub tihhti ta sihilik moraliseerimine sõnadena, mitte tõelise tundena, sest ta maitsehimuline vaim kõikus vabameelsuse ja pietistliku vaimulaadi vahel, millest viimase omas juba varases lapse eas.

Palju suurema huviga võib jälgida Kreutzvaldi, selle vabameelse, suursuguse isiku usulist maailmavaadet. Kreutzvald oli mõtleja ja erak kelleks ta määrasid elu ja iseloom. Olles oma ajast tunduvalt ees, pidi ta kibestuma, otsima oma jumalust ja tahu loodusest.

Rahvuslikeudel ärkamisaegadel moodustavad kirjanikud enam-vähem kindla rühma, rahulistel aegadel ei moodusta kirjanikud eriliselt tihedat üksust. Nad töötavad omaette, õpivad üksteist tundma loomingute kaudu. Selle läbi areneb nende isik, kuid veel enam - nad saavad säält tõuke stiililiselt ja kunstiliselt õigele käsitusele. Leiavad vastava vormi, millesse sobivad kõige paremini nende oma mõtted, hingeelulised analüüsid.

Kirjaniku suurus seisab selles, kui võrd suudab ta neist mõjutustest vabaneda, nende abil oma mina omapäraseks välja arendada, nagu on teinud seda Johan Aho, kelle arenemiseks on mõjunud Georg Brandes ja Strindberg, hiljem venelased ja Pariisis viibimise ajal Maupassant ja Baurget. Igal rahval on erinev hingeelu, sellepärast peab leidma rahvusliku tooni, et tõlgitseda rahva hingeelu.

Ajaga muutub rahva suntumine ellu ja iga kirjanik, olles oma aja ja ümbruse laps, on selle vaimu tõlgitseja.

J. Jalakas.

=====

Rabindranath Tagore „Lae vahukk.”

India on meile hästi tuntud nimi. Aga see India, mida me armastame ja tunneme, kuulub väljaspoole ajamöötu, kuulub fantaasiriiki, ta nagu ei olekski maa, kuhu võiks auriuga sõita.

Kuid sellest luule - Indiast sai reaalne India, ta näis nagu koonduvat ühte isikusse - mehesse, kes tuli püha jõe kaldalt. See oli india vaimu kehastus - Rabindranath Tagore, sündinud 7.V. 1861. Temas on india luule ja india mõtte ulatunud sügavamasse sügavikku ja kõrgemasse kõrgustikku (Benfei järele).

Rabindranath Tagore põlvneb vanast haritud perekonnast. Juba kaheksa-aastaselt luuletas ta laulu ja kuueaastaselt algas tema kirjanduslik tegevus sellega, et vendade poolt väljaantavas ajalehes trükiti esmakordselt n. Tagore laul „Kavikahini”. Üldiselt on Tagore kirjanduslik toodang väga viljakas.

Tagore sai isalt 1891.a. perekonnamõisa valitsemiseks; sellal ta elas maal ja õppis tunama maaranvast. Ta leidis taluranna keskelt rikkumatuid ja jõulisi usutundeid, mis haritud seltskonnas täiesti puudusid. Sellest mõjutatud algas ta elus kui ka kirjanduslikus tegevuses isamaaline ajajärk 1897 - 1901. Ta süvenes siis isamaa möödunud ajalukku, kultuuri ja eriti rahvaluulesse. Selle ajajärgu tulemuseks olid isamaalised laulud, jutustused, artiklid ja romaan „Lae vahukk”, mis ilmus aastal 1901.

Kaheldakse, kas Tagoret võib lugeda maailma dramaatiliseks geeniuks, kuna ta draamad üldiselt ei vasta draama kompositsiooni nõuetele. Selle vastu on olemas ta romaanil „Lae vahukk” kõik häd eeldused suureks kunstiteoseks - kõitev ja kaasakiskuv käsitusviis, mis vahest haruldasile ja juhtumisrikkale eeldusile on üles ehitatud, siis veel võrratu hää kompositsioon, nii nagu see võib sellasel täiusel esineda ainult suurkirjanikkude juures. Muidugi ei ole see romaan kirjutatud rahvamassile, sest siin on peen, kindel ja arenenud psühholoogia. Kõik on loomulik ja elav, dialoog nii lodusalt ja loomulikult voolav, et tahtmatult võib raamatusse süveneda. Kui vahete vahel tegevus areneb mitmes suunas, siis lõppeks ometi põimuvad päätükid üksteisest läbi ja tekib elav ning ühine tervik.

Aine alaks on linnaharitlaste elu kujutus, ent kirjanik haarab ka üksikjoonis maaelu. Tegevuse lähemaks alaks on aga kahe mehe ja kahe naise armastus, segatud saatuse tujudest ja moodust.

Enamasti valib iga kirjanik oma teoseis aine kohaks oma kodumaa, selle järele oma päritolu koha. Tagorel on ka romaanis „Lae vahukk” aine kohaks India sadamlinn Kalkuta, kus ta ise oli sündinud. Vähemal määral on ka Benares ja Chazipur haaratud tegevuslõimest, need aga ei moodusta tegevuse arengus mingit osa.

Tagore kirjutab romaani, mis haarab meie hinge oma luulelikkusega ja mis pole kitsendatud rahvusliku piiriga. See romaan võib igal ajal uueks jääda ega kuulu tõelikult ühessegi kirjanduslikku voolu, arvestamata seda, on ta omaette ometi kunstiline tervik. Selle tõttu osutub ka aine aja määramine raskeks, siiski leidub romaanis vihjeid, mis laevavad oletada aine aega. Nii võib kahtlemata alammääraks pidada jaanuari kuud, 1830. aastal, mil Ram Mohun Roy poolt esimene Braama Samaj usu palvemaja asutati, seda loetaksegi Braama usu ametlikuks alguseks. Seal võiks veel aastaid edasi arvata, sest detsembrikuus 1843. aastal astus Debendranath Tagore, oma üheksateistkümnepäevase sugulasega Braama usu liikmeks. Mainitud aastast hakkas Braama usu liikmete arv tõusma. A. 1843 võib veel aine aja piirid ligi kakskümmend aastat koomale tõmmata, sest romaanis on öeldud, et Kamala seaduslik abiakaasa Nalinaksha astub isaga poisikesena Braama usu liikmeks, mida sellal uueks usuks nimetati.

Romaanis käsitletud ajas on Nalinaksha praktiseerunud arst, parimas meheas - sellega siis umbes kolmekümne aastane. Sellega tuleks siis aine algajaks võtta 1863.a. Tegevus lõpeb aga aasta hiljem, Nalinaksha ja Kamala teiskordsel abiellumisel. Aine aja kestvus oleks siis 1865 - 1864.

Tagore teosed on meile sisuliselt võõrad, sest ta kirjeldab india maastikke ja meile tundmatuid kombeid; aga romaani hing on meile omane, ei leidu midagi võõristavat ega ligipääsmatut, siin kõlõb meile vastu kõik nii nagu meie kirjanikes. Tundub nagu ei olekski seda üks isik loonud, vaid siin nagu oleks kaasa aidanud kogu rahva hing. Nii on kõik tegelased nii elavalt ja jõuliselt kirjutatud, nende hingeelu nii (elavalt) peen ja arenenud. Üldse on Tagorel need kujud õnnestunud, nii nagu kõige paremal ja suuremal kirjanikul.

Romaani päätegelastena esinevad Kamala, noor advokaat Ramesh Babu ja tema üliõpilasena armastatud rikka braamlase Annada Babu tütar Hemnalini - viimane siiski rohkem kõrvaltegelasena. Ei saa ka mainimata jätta Hemnalini venda Jogendrat, selle üliõpilas-sõpra Akshay ja Kamala seaduslikku abikaasat tohter Nalinakshat.

Kamala - vaene tütarlaps, keda onu oli üles kasvatanud, pidi abielluma mehega, keda ta polnud kordagi näinud ega temast midagi kuulnud, ta isegi ei teadnud oma tulevase mehe nime. Pulmad peeti nii nagu seda nõudsid india traditsioonid. Pärast laulatust viib neid aga saatuse õnnetul kombel lahku ja säält algavad Kamalale ajad täis kannatust. Ta arvab võõra mehe, Rameshi, oma seadusliku abikaasa olevat ja sellest tulevad seiklused, mis tegelastelt kõige suuremat eneseohverdumist ja hädaohtudega võitlemist nõuavad, iseäranis aga päätegelaselt Kamalalt. Aga ta jääb alati rikkumata induks. Eriiline joon, mis Kamalale ja kogu india naistele omane, on truudus abikaasa vastu. Kuidas ta alguses austab Rameshi - arvamisel olles, et see on tema laulatatud mees! Kõiki india kombeid, mis naist madalamaks teevad mehest ja teda täielikult mehe meelevalla alla paigutavad, täidab Kamala häämeelega. Ta oleks valmis end Rameshi eest ohverdama, kui olukord seda nõuaks. Nii suur oli Kamala truudus oma arvatava mehe vastu. Ta otse naiivselt usub Rameshi ja laseb kõik nii sündida, nagu Ramesh soovib, sest nii nõuavad esivanemate kombel. Ramesh tundub talle nagu mingisuguse häätegitjana, kes teda tema senisest elust vabastab, kuna tal orvuna onu juures kahtlemata oli halb põlv. Aga kõige oma truuduse ja sõnakuulelikkuse juures ei ole ta lommitaja. Tal on peen iseloom, iseene väärtusest arusaamine. Ta oskab iseseisva naisena elada. Teada saades, et Ramesh pole tema tõelik mees, lahku ta temast, usaldab end saatuse kätte, alistudes selle tujudele. Hiljem aga, oma seadusliku abikaasa majas elades, ei taha ta end ometi oma mehele päale sündida, ta pole ette tükkiv ega vägivaldselt oma õiguste nõudja. Ta jätab end kõrvale, mõtleb enesest vähem, soovides ainult Nalinakshale hääd. Sellega hähtub temalt iga-sugune egoism, mis paljudele inimestele nii omane. Kõikjal on tema nais-truudus peaaegu instinktiivne, sest polnud ju keegi talle õpetanud truu olema abikaasale, keda ta kordagi polnud näinud. Aga Kamalal oli puhas ja rikkumatu hing, ta ise aimab india mitmekülgseid moraalikombeid. Ka juhib teda suur ja kõrge usuline kui ka kõlbline tunne, millele ka Ramesh hästi lähedal seisab.

Ramesh on Tagore'l hästi kordaläinud kuju, teda kujutab ta täieliku dšentelmanina.

Ta sattub valede võrku, mässib end kord-korrald rohkem sisse, sest seda nõuab teiste inimeste olukord. Ta oleks võinud kindlasti Kamala isiku kõigile kindlaks teha, oleks võinud ta maha jätta ja oma õnne taga ajades Hemnaliniga abielluda. Aga Ramesh ei tee seda, ta arvestab, et Kamala on vaene, tal pole kuhugi minna, puuduvad tal ju sugulased ja sõbrad. Selle vastu on Hemnalinil kõik, mis Kamalal puudub, ja inimlikult arvestades, hoidis Ramesh Kamala poole. Ramesh tundub ka natuke traagilisena, sest temast lahkuvad kõik, jätavad maha teda oma muredega ja hingepeinadega. Kuid ta kannab need kõik üksi, kõikjal päästab teisi rahuldavalt, kuigi ta ise vahetevahel kannatab. Kõigis neis hädaohtudes on ta juhitud häist motiivest, kasitelles teisi inimesi õrnatundeliselt ja hääsüdamliselt. Siiski vilksatab nende hääde omaduste vahelt passiivset otsustamisvõimet, või on ta ainult liig rahulik oma tulevase saatuse kohta. Ta tundub natuke külmana ja tagasihoidlikuna, ei taha palju teiste inimestega tegemist teha, oma elu keerulisil ja raskeil hetkil. Alistub arusaajana oma saatusele, läheb üksinda oma teed, ei

hakka teistelt inimestelt armu ega armastust kerjama. Sellest oleneb ka jutu lõpp, sest kui Kamala teda ei vaja, läheb ta ära, Hemnaliniilt ta armastust ei mangu.

Kui lugejale tundub tema kuju natuke saamatuna ja passiivseks, ei tule unustada, et tegevus sünnib teissugustes oludes - nimelt Indias, kus kombed ja traditsioonid on sellased, mis ei lase tegutseda nii, nagu inimene soovib, vaid tuleb alistuda saatusele, oma vanemaile, ehkki täiskasvanult - sest nii nõuavad india kombed.

Päätegelaste kõrval võib vaadelda Jogendrat, Akshay ja Hemnalini. Viimane on hääsüdamlik, tundeline ja õrnahingeline. Võib aga kahelda, kas ta oleks suutnud kõigile raskusile vastu panna, nii nagu tegi seda Kamala.

Kõige antipaatem ja negatiivsem romaani suurest tegelaskonnast on üliõpilane Akshay. Tal näib isesugune iha olevat Kameshi asjadesse se-gada ja siis teda kõige võimalikkude ja võimatute abinõudega kõrvaldada ja alandada, et siis Hemnalini enesele saada. Jogendra tun-dub ka temaga ühes - kaasvandeseltslasena - nagu seda Tagore ise ütleb, üksikult võetuna aga sümpaatsena ja hääsoovlikuna.

Uldiselt on india rahvast ja iseloomu raske mõista, sest Tagore os-kab kõige keerulisemad ja põnevamad juhtumused imesteldava rahuga la-hendada, tunduks nagu eviksid indulased katastroofide puhul külmavere-lise rahu.

Romaani kirjutamisel ei ole Tagoret juhtinud ükski kõrge idee ega keerulised ja lahendust nõudvad probleemid, tema eesmärgiks on vaid õnnud näidata ja tutvustada india elu ja kombeid muile rahvatele.

A. Kuusk.

=====

J ö u l u p u u j u u r e s 20.XII.1928.

=====

I.

Jõuluõhtu! On vaevalt teist pühade nimetust, mis looks sellast müstilist elevust kui sõna - jõuluõhtu. Ei ole selle õhtu pühalikust suutnud hävitada ei karmid ajad ega rasked majanduslikud viletsused. See oli ja on ka kõige viletsamatel aegadel meeliülendavaks vaimeiseks varaks, millest ammutati hallile elule karastavat lohutust.

Jõuluõhtu, jõulupuu! Kes meist ei oleks elanud kaasa seda pidulik-kust, tunnud seda kurb-tõsist meeoleolu, mis valdab me hingi noil minu-titel, mil vabaneb me "mina" igapäevaseist askeldusist.

Vaikne, armas jõuluõhtu! Kiiinalde sära kannab vaikset rahu me süda-meisse. Nii palju oli aasta jooksul hetki, mil elu naerdes rebis puruks me kaunimad lootused; nii mõnigi unistus, vilkunud heledaima tähena elu-taevas, langes möötmatusse. Mured paitsasid nii palju igatsusi koltunud sigislehina laiali. Kuid oli ka silmapilke, mil õnn eksinuna tuli hinge õomajale, tuues kaasa sädelust.

Kuid täna! Las' uinuda viivukski pahad mälestused. Tõrjume hingest õnnatused, tehes ruumi soojusele ja särale. Las' kiiinlahelk eemaldab hingest murevarjud, las' sümboolse halja kuuse-lõhn uimastab muretilid hõivame alles jõuluõhtule ta fantastiliku värvingud, otsime talt soojust ja unistavat luulet. Süütame enam kiiinlaid vaigust lõhnavale kuusele, et võiksime viia end välja elu külmusest ning ta tuulepuhanguist. Las' rünnata hing jõuluõhtul luule ja aate vallas, igatsedes millegi arusaamatu järele. Las' kosub tugevamaks me kartlik hing, las' saavutab jõudu eelolevate eluvõitluste võitmiseks sellest tänasest õhtust - jõuluõhtust.

Olgu tervitatud jõul, väsinud inimhingede ergutaja, murest koorma-tud südame lohutaja, väsinud jõu tervendaja! Jõuluõhtu annab uusi loo-tusi, uusi igatsusi, uusi elamusi.

Ole tervitatud jõuluõhtu meie suures ühises peres! Jääb vaid veel soovida sädelev-ülevat meeoleolu nii kaasõpilastele, õpetajatele, kui ka külalistele. Enam valgust, rohkem säravaid kiiinlaid igihalja kuuse oks-tele ning rohkem üksteisest arusaamist tänasel õhtul!

E.K.

J ö u l u d .

=====

„Au olgu Jumalale kõrges, rahu maa peal
ja inimestest heameel.“

Igal aastal nad tulevad - jõulud. Jõulupuu, säravad küünlad, laste laul: „Oh tulge, te lapsed, ja rutake kõik...“ Väljas valged lumised väljad, loogas kuusemets, vaikus, kaugel tulessäravad aknad... Jõulu meel ja jõulu vaim!

Jõulu öhtu - saladuslik öhtu! Maa ja taevas nagu ulataksid kord aastas leplikult teineteisele kätt, unustaksid nagu viha, kurjad sõnad taganevad, isegi sõja kahurid ja püssid häbenevad külvata jõuluööl surma ja valu, nad vaikivad, tuleliinil on rahu....

Kust ammutavad jõulud seda iseäralist rahuvaimit? Nad on mälestusepühad kord Petlemis sündinud Jõululapsukese auks. Valguse ja pimeduse, õiguse ja õiglusetuse, armastuse ja viha vahel heitleja inimene kannab rinnus igatsust abi järele, mis teda kinnitaks elu teel, oleks abiks valguse poole. Igatsesid rahvad, oodati kuningat, kelle poole võiks vaadata üles.

Tavalised suurused ei rahuldanud igatsust, nende poole ei võidud üles vaadata, nad olid endi-sarnased, inimliku nõrkustega, vigadega, komistamisega... Rahvaste südametunnistus oli halva lapse südametunnistus, kes ei tohtinud kurja isa ette astuda süüteo pärast. Tootused aga helisesid armsa helinana mehest, kes eesotsas käib, kelle järel võib julgeda käia; tootused armsast kodust, paremast riigist, rahu põlvest.

„Naise soost peab tulema kes võtab mao pea rõhuda. Täht käib välja Jakobist ja möök Juudast ja lööb maha Moabi vürstid.“

Esimesel jõuluööl Petlemis lõpevad ootamised, igatsused, sünnib Jeesus, jõululaps, kes meheas maapealsele Pilatusele tunnistas: „Jah, mina olen kuningas, mina olen selleks sündinud, kuid minu kuningriik ei ole mitte siit maailmast. Mina olen tulnud selle tegusid tegema, kes mind on läkitanud. Mina olen tee ja töde ja elu.“

Sellepärast on tänapäevalgi jõulu öö iseäralik öö, sest see on inimesoo õnnistegija sündimise mälestuseks. Jõulu vaim kuulutab armastust, mis ei väst kunagi, mis kannatab kõik, mis usub kõik, mis andestab kõik.

Ta kaotab ära vahed inimeste keskel: rikkaid, vaeseid, eksinuid, nõrku,

=====

II.

Tunnema, et on jõulud, lumehelbete ja roheliste kuuskede pühad. Õhus liigub ja lainetab midagi ning meie sydamed tulvavad sooja. Yks öilis legend - kaugel, kuid siiski igavene sünnib jälle uuea meie heitlikes hingedes, saab elavaks meie mälestusis. See on legend jõululapsest kui heli idamaa kandlelt.

Jõuluöö saladused jutustavad meile palava päikese ja palmide maast, nad jutustavad jõululapse sündimisest tumedal Juudamaa ööl. Nad räägivad karjaste soojusest südamets, õnnest nende silmis ja meeletust rõõmust nende häältes.

Jõululaps sünnib meilegi täna meie kylmal maal, kõige kylmemal talvel, kus pole värvide kyllust ega lillede lõhna, vaid kõikjal on lumivalge ja puhas. Meie lilled on lumest, neid pole lõhna ega soojust. Kuid selleski peitub meie looduse omapärane ilu, pidulikult ilusas härmatises ja lumehelbete tasases rytmis. Meie rohelises, aristokraatses kuuses on palju mystilist luulet. Tema okstes on uimastavat lõhna, tema toonides heitlikku varju. Kui säravad tema okstel tuhanded tuled, siis ka meie sydamed tulvavad tuld. Me loome sinna tuled, kust muidu hoovab kylma, me loome sinna värvid, kus enne oli valge ja hall, me teeme lumelagendikud öitse- vaks aiaks, me sünnitame punased roosid lumeväljadele.

Seepärast kui me seisame põleva kuuse ymber, siis pöördume oma hingedega jõululapse poole palvega:

Oo jõululaps, kes sa tuled iga aasta ja igavesti, ära lase meis kustuda meie hingede soojust, vaid syyta tuled me hingedes, nagu sa syytad tuhanded kyynlad rohelisel kuusel. Syyta see tuli, mis juhüib meid läbi kogu elu, mis kannab meid yle mägede, mis meile võitluses annab võidukrooni. Arata meis meie hingede ilu, et võiksim tunda sinu hinge puhast olemist ja tunda jõulutunnet, suurt ja sygavat.

L.T.

põlatuid - kõiki ühendab ta üheks perekonnaks, Isa lasteks armastuse läbi Kristuses Jeesuses.

Kui nüüd jõulu küünlad ka sell aastal põlevad, tuletaagu nad jõulupuu all inimesele meele teist küünalt - meie eluküünalt. Meie aastad põlevad küünlana ja otsime tuld, valgust. Kui jõuluküünlad ruttu ära põlevad, põleb meie küünal aastaid.

Äratagu igaaastased jõulud igatsust meie eluküünla põlemiseks Jeesuse Kristuse tulega, mida ei keela tema kellelegi sõnadega: „Mina olen tulnud tuld viskama maa peale, oh, et ta ju põleks!“ A. Kruus.

=====

Nooremate klasside jõuluõhtu.

=====

Puhtad, õrnad lumenelbed liuglevad aeglaselt, keereldes sügisenes suikuva maa peäle. Peagi on terve maapind kaetud valge, sametpehme vaibaga nagu surnulinaga, mille all on vaikinud elu. See annab tunnistust talve liginemisest.

Kui palju rõõmu ja kurbust valmistab talv inimlastele! Kes jõuab arvata, kui palju pisaraid veeretab ta koolilaste silmisse! Kui palju sappi valab ta nende noortesse südamesse!

Kuid siiski ei ole koolielu nii hirmäratav. On mõningaid selgeid silmapilke, kus on raugenud igapäevane monotoonne tegevus, ja neid silmapilke võib valmistada ka koolielu.

Kui palju ärevust, kinavat elu valmistavad, näiteks, jõulupühadki nende eelse eluvusega. Ja miks ei peakski see nii olema, sest jõulud on ju ilusamaist, müstilisemaist pühist.

Paar päeva enne koolist lahtisaamist on märgata õpilaste seas ärevust, oodatakse suursündmust - jõuluõhtut.

Kolmapäeval 19. detsembril kell 6 õhtul algas nooremate klasside jõuluõhtu. Esimesed ja teised klassid olid ilmunud pea tervikuna, kuna vanemate klasside õpilasi olid ka mõned kohal.

Pühalik, vaikne tunne hõljus õpilaste seas. Seda tunnet suurendas veel jõuluõhtu avakõne õpetaja A. Kruus'i poolt jõululauluga „Ma tulen taevast ülevalt“ ning laeni ulatuv kuusk, mille okkad särasid küünalde süüitus valguses kui mirdi-oksad.

Pääle hr. direktori lühikese tervituse järgnes etendus. Kava oli

=====

Jõulujuutt.

Oli jõuluõhtu. Pikkamisi laskus videvik alla ja hallikas-kahvatus taevast hakkasid särama tuhanded tähesilmad. Kauged ja kättesaamatud nägid nad omas külmas hiilguses. Nad ei näinud tähelegi panevat oma all asuvat suurlinna, kus tuhandepäine rahvanulk söelus rahutult valgustet akende ees edasitagasi, vaid käisid rahulikult oma igavest teed.

All aga luksus ja kees elu. nüselesid inimesed ja vurasid autod. Vastu jõuluõhtut oli tarvis midagi osta või muretseda, et vastu võtta kalleid pühi vääriliselt. Sääli ruttasid toredad karusnankusse mässit daamid pakkidega - kõrvuti vaeste töölistega, kõigil mõttes ainuke soov, saada võimalikult ruttu koju. Kodu - see on imeline sõna. Olgu see kodu rikas või vaene, igaihe süda tõmbab koju, igaiüks tahab kodus halja kuuse all pühitseda jõule.

Selles ruttamises polnud kellelegi aega panna tähele väikest tütarlast. See oli räpane olevus, näruseis riideis ja kasimatu. Ta tõstis väikesed käekesed suu juure, et neid soendada, sest katkised kindad ei annud kuigi suurt sooja, ning ilm oli väga külm. Ta läks pikkamisi, hoides igaihe teelt alandlikult kõrvale, tal polnud ju kuhugi rutata, tal polnud - kodu. Ta vaatas püüsilmi toredaid vaateaknaid, kus hiilgasid ilusamais ehteis toredad jõulukuused ja lebasid isuäratavad maiustised. Magus lõhn tungis vaese, külmetava ja nalgiva lapse ninna ja manas tas pilte esile möödunud ajast. Ta nägi jällegi väikest tuba, kus oli olnud nii hää ja soe. Nägi jällegi oma naast ema ja isa, nägi jällegi ennast pisiüllukese tütrukesena tantsivat kilgates ümber rohelise jõulupuu. Kuid nüüd polnud tal kedagi, kes oleks ta eest hoolitse nud, ta oli üksinda ilmas. Kurvalt langes väike päike norgu ja suured pisarad veeresid üle ta aukuvajunud põskede alla. „Ema, ema!“ nuuksus

mitmekesine: klaverisoolod, viiulisoolo, tantsud, võimlemine deklamatsioonid ja elavad pildid. Ettekanded läksid hästi korda, iga klass püüdis esineda omapäraselt. Iseäranis sünnitas elevust draama katkend A. Kitzberg'i „Karjase kauplemine“.

Kõige-paremini esines I-a klass, seepärast sai ta ka auhinna.

Pääle etenduse ilmus Jõuluvana oma saadikutega, kes kandsid kingitusi. Jõuluvanal oli iga klassi kohta midagi öelda ja ta kinkis neile n.n. pilkekingitusi. See aga ei tumestanud kellegi meeoleolu, vaid aina suurendas. Sellele järgnes nimeta ja nimeliste kingituste jagamine. Nüüd valitses õpilaste seas rõõmus, ülendav meeoleolu. Kuhu oli jäänud pühalik, salapärane jõulutundmus? Kes riisus sellase tunde nende südameist? Seda olid teinud kingitused ja sellele järgnevad tantsud ning mängud. Tuju oli tõusnud haripunkti. Kõigi silmis säras noorustuli - lõkendav, vaimustav mis kiskus ka õpetajaid ühes oma kasvandikkudega lõbutsema.

Aeg kadus kiiresti. Nagu pikselöök selgest taevast tuli ootamatult sõnum, et aeg möödab, tarvis mõelda kojumineku pääle.

Ülendava meeoleoluga, mida oli valmistanud salapärane jõuluõhtu, valgusime koduteele, hinges armsad: jõuluhelinad. A.L.

=====

=====

väike meeleheitlikult. Oma ema juure tahtis ta, oma ilusa, hää ema juure, aga ema oli surnud, ja surnud ei tule kunagi enam tagasi, ei hoiat ega kallista enam kedagi. Seda teadis väike tüdruk ja sellepärast nuttiski ta nii haledalt.

Väike peatus. Mis see oli, mis ühest aknast nii suurelt ja säravalt paistis? Väike tüdruk astus ligemale ja tõstis oma kõhna näokese üles. Mis ta nägi, andis ta näole särava ilme. Aknast paistis suur, hiilgav jõulupuu paljude küünaldega. Väike vaatas tarretanult küünalaid, nad näisid talle kui taevatähed, mis särasid soojalt ja hellalt, mitte aga sarnased, mis ta püü kinal kiirgasid nii külmalt ja siniselt. Ta astus veel ligemale ja märkas suurt inglit. Inglil oli seljas valge riie ning ta silmad näisid otse vaatavat vaese tütarlapse omadesse - nii soojalt ja rõõmsalt ja nagu kutsudes. Tüdruke seisis nõiutult, unustades kõik oma ümber, unustades külma ja mure, vaadates üksisilmi inglit. See ei näinud talle olevat enam jõulupuu ehe, vaid tõsine ingel, kelle nagu läks ikka rõõmsamaks ja pühalikumaks, kes kasvas suuremaks ja kelle silmad vaatasid nii magusalt ja tõsiselt, et laps viibis nagu unenäos.

Ja lapsele näis äkki, kui langeks taevast madalamale, kui muutuksid tähed suurteks, tuhande-varvilisteks öiteks. Tal tundus, kui keerleksid korraka ta ümber tuhanded kirevad päikesed, mis saadavad valgust ja soojust. Tal oli korraka nii jää ja soe ning ninna tungis magus rooside lõhn. Korraka hakkas kostma muusika. Esiti tasemini, siis ikka valjumini ja valjumini ning viimaks avanesis need tuhandevärviliste karikad, ning igast paistis väike ingel. Kõik need inglid laulsid ja kiitsid issandat. Siis astus aknalt suur ingel hellade ja õrnade silmadega ja tõstis väikese vaeslapse oma kätele.

Suur õndsus ja rahu tuli väikesesse, vaevatud südamesse, kui ingel temaga lendas üles mõõtmatusse taevasinasse, sinna, kus asub igavese Tõe ja Valguse allikas...

Hommikul leiti kõrvalisest tänavast, uhke maja akna alt väike surnukeha. Väikesel kurnatud näokesel asus kirjeldamatu õnnis ilme ning mõlemad käed olid sirutatud akna poole, kust paistis suur jõulupuu poolpõlenud küünaldega ja suure inglipildiga, kelle silmad aga vaatasid kurvalt.

V. V.

=====

Suured töed vähestes sõnades.

Suurim patt - kartus. Suurim petis - enesepetja.

Suurim rumal - õppimis põlgaja. Suurim segaduste sünnitaja - palju kõnelemine. Kõige keelatum tundmus - kadetus.

Kõige pahem pankrot - hing kes kaotanud vaimustuse.

Kõige parem õpetaja - kes äratab õppimise himu.

Kõige odavam, rumalam ja kergem asi - teiste juures vigade otsimine.

Kõige parem kingitus - teistele andeksandmine.

Kogunud A.L.

Vanemate klasside jõuluõhtu.

1928.a. jõulud möödusid meie koolis jälle kahe õhtuga. Esimesel õhtul olid I ja II klassid, kuna teisel õhtul, s.t. 20 dets., viibisid abituriendid yhes IV-te ja III-te klassidega.

See õhtu, mis oli abiturientidele viimseks ja IV-daile klassile eelviimseks n.n. kilomeetertulbaks kooliajal, algas vaimustet ja palavikulise meelega, olgugi et selleks polnud erilist põhjust. Saali oli kogund hulk inimesi, nende hulgas enamuses muidugi õpilasi, kuid oli ka õige tillukesti mudilasi, kes olid tulnud nautima jõuluõhtut. Kui kynnolad rohelisel jõulupuul olid süüdatud, lauldi jõululaul ja õpilane Erna Kukemelk ütles esimesed sõnad jõuluõhtu sissejuhatuses. Temale järgnes õpilase Lilli Tasso kõne, mis otse, sümboolselt öelda, hiilgas jõulukynnaldest ja lume sätenavast krudinast. Jättis kõigile hubased muljed. Pääle hr. dir. Roos'i tervitust, algasid ettekanded, kus iga klass oli tahtnud olla muidugi prima. Võistluse tagajärg oli aga see, et meie kool nägi jälle kord üle hulga aja nii rikkalikku jõulukava. Kava algas eesti hüppetantsuga, milles oli lava kolisemisest hoolimata, küllalt hoogu ja rõõmu. Oli hääd proloog. Siis järgnesid igasugused kirjud ettekanded, küll muusikalised palad, deklamatsioonid ja lavalised episoodid. Tantsunumbreist osutusid parimaiks Paula Lindenau solo „Valse Caprice“ ja kaks grupptantsu: „Kurjad vaimud“ ja „Marsghe grotesque.“ Humoori eest hoolitses number, mis demonstreeris daamide moode sajandite järele ja siis äkki viidi publik rüütliaga. Esitati tragöödia kaunist kosamundest ja tema abikaasast hulljulgest ryytlist, millele andis harja romantiliste silmade ja liigutusiga trubaduur, kes loomulikult armus daami ja tekitas „krahhi“. Iseenesest ju küllalt traagiline kurbmäng, kuid miski pärast rökkas saal naerust. Aga noh, andestame neile 20-da sajandi „masinainimesile“, kes ei saa ju aru sydame „palavast tuksumisest“ ja sellele järgnevast „katastroofist“.

Huvitavat pakkus Persia turg, milles oli demonstreeritud hulk pruuninägudega turbanis perslasi. Kava lõppes karrikatuuridega tähtsamaist kooli tegelasist ja loomahälte „järelahvimisega“. Muidugi sai jälle naerda. Oli palju, palju muudki selles lopsakas kavas, aga kes jõuaks seda hulka väärtiselt „kritispeerida“. Lõpptulemus oli aga see, et auväärt „jury“ otsustas anda I auhinna V-a-le, kes muidugi oli selle õhtu õnnelaps.

Ja siis tuli see ammuoodatud jõuluvana, seekord habemes, härmatud ja lumise hr. Kauana. Tõi kaasa suure koti kingitusi, leegion ingleid ja armsa ning hubase meelega. Juba jõuluvana purpurpunane „soobelmantel“ mõjus hästi närvidele. Andnud hulk noomitust, manitsusi aga ka tsipakene kiitust, tuli kinkide jagamine. Oli näha, et sel aastal oli jõuluvanal väga nupukas pääd, sest iga kingitusesaaja sai kingituse, mis talle „just kui loodud“. Esimeses järjekorras tulid klassid. Igaüks sai oma iseloomule vastava „objekti“. Mõnd klassi õnnisteti veetleva ja armsa kingitusega, mõnd aga halvemaga.

Mõnegi klassi meel sai vahest natuke tusaseks, aga noh, ega siis need hääd lapsed polegi alati huvitavad. Loodame, et ka jõuluvana nii arvas.

Klasside järele tulid kohe auväärt ringid. Jõuluvana polnud unustanud ka meie õpilaspere vanemat, või uuema nimega „emandat“, kes sai raske raudse käe ja meie auväärt esinduse juhatajat, kellele arvati olevat hõhane „elevandiluust“ (?) haamer.

Sellele järgnes „kõrgem seisus“ - õpetajad hr. direktoriga eesotsas. Nii sai igayks omale väga kohase „instrumendi“, millega võib tulevikus juhtida elu õilsasti ja teha meelepäraseks.

Oli ju veel leegion igasuguseid kingitusi, aga kes neid jõuab kõiki loetella. Siis aga koristas jõuluvana oma kraamikesse kokku ja lahkus sel aastal meie ruumidest. Hääd reisi“ hyydis talle kogu publik järele. Siis paistis veel viimast korda punane hõlm, ja läind oligi seekord see armas ja iga aasta oodatud vanamees.

Siis aga hakati uurima kõiki neid kingitusi, milledes oli küllalt suupärast ja maitsvat. Tehti mõni ringmäng, tantsiti ka mõni tango ja igayks lõbutses oma moodi. Siis oligi kell juba 11, mis kooli kodukorras on olemiste viimne termiin - ja lahkusimegi kõik kodudesse, et ärgata jälle järgmiseks tööpäevaks.

Vilistlaskogu jõulupuu.

Tagatipuks kooli jõulupuudele järgnes 21.dets. 1928 a. Vilistlaskogu jõulupuu.

Aigus hilines, nii et alles kella poole 10 paigu õhtul süüdati küün-
lad jõulupuul. Oli kokku kogunud ligi 40 vilistlast, õpetajasliigetest
- 5 kuni 6. Tervituskõnega esineb vilistlane rüves. Seejärel kantak-
se ette laule vilistlaskoorilt vilistlase T. Jakobsoni juhatusel. Siis
ilmub jõuluvana vilistlase A. Maalmann'i isikus, kes tugeva naljaga hak-
kab jagama nimelisi kingitusi, mille peale kulub kõva tükk aega. Järgneb
tants, mis kujuneb õige hoogsaks ja ülemeelikuks. Kelle 12 paigu lahkub
suurem hulk osavõtjaid, kuna väiksem ring vilistlasti koguneb jõulupuu
varju, ajades maheda gramofoni helide vahelduses veel kella üheni ma-
gusat piibu juttu. R.

Mida tõi jõuluvana kingituseks möödunud jõuludeks T.T.G.-le.

Möödunud jõulude „aus ja õiglase“ jõuluvana tuli seekord Vapramäelt,
kus ütles olevat endal kingituste kesk-ladu. Esimesel õhtul tuli ta Kar-
lova tänava trepist, saabudes suure saatkonnaga läbi koridoride ja saali
aupaistuses ilmnevalt nättelava ette, kus hakkas jagama oma kingitusi.
Teisel õhtul tuli ta aita tänava poolt paraad-uksest ja ilmus äkki näie-
telavale lauluga:

„Ma tulen kõrgelt Vapramäelt,
däid kingitusi toon ma sealt.
Neid toon teil kotte, korvega
Ja jagan välja röömuga.“

Esimesel õhtul pööris jõuluvana sissejuhatavas kõnes tähelepanu ül-
diselt hiljaksjäämistele, õpihimu, edasijõudmise ja mõne muu asjaolu peä-
le. Hiljaksjäämistele suhtes tähendas ta, et ega kõik õpilased või ju lau-
päeviti tulla rüsinäl korraga kooli, vaid mõnes peavad juba „viisakuse
pärast“ ilmuma pärast teist 5 - 10 minutit. Opihimu olevat õpilastel
eriti suur; selleks kasutavad nad tsegi vahetunde, lugedes saalis ja
koridores õpperaamatuid - ikka et paremini teada. See õpilaste õpihimu
olevat külge hakanud koguni õpetajatele, nii et need ka, võttes eeskujul
õpilasilt, hakkavad vahetunnil tegema oma mustade kaantega kladedesse
märkmeid ühest teisest elu tähele panekust. Edasijõudmine olevat samuti
haruldaselt hea: õpilased jõudvat ikka tunnivõrra ette igas tunnis. Maa-
teaduse tunnis jõudvat õpilased tegemist teha järgneva saksakeele tun-
niga, saksakeele tunnis - järgneva inglise keele tunniga, inglise keele
tunnis - järgneva matemaatika tunniga jne. Erilist huvi tundvat aga õpi-
lased aga ajaloo tunni vastu: nii demonstreerivat nad maateaduse tunnil
ööda, paugutades selles klassis nii kergesti libisevaid kirjutuslaudu
j.m.. - Kingitust oli mõlemal jõuluõhtutel jõuluvanal õige palju. Neid
ei jõua muidugi kõiki üles lugeda, puudutame vaid mõnd.

Mis sai iga klass?

I-a klass sai äratamise -kella, et õigeks ajaks jõuda kooli, kuna
hiljaksjäämistele üldarv olevat selles klassis kõige suurem - 28 korda;

I-b klass sai valjunäädaja, et oleks võimalik kuulda selles klassis
ka õpilaste häält, kuna nad muidu räägivad kibeda näoga nii tasa, et
kuulda pole midagi; et nad aga vanel teeksid ka magusama näo, kinkis
jõuluvana neile maitseva apelsiini - olgu neil ometi kord üks „hea päev“,
ja sel päeval armas nägu;

I-c klass sai kalendri, et neist igaüks teaks, millal on tööpäevad
ja millal peopäevad; samuti annetati neile laul „Ei saa mitte vaiki olla“
- laulda pianò pianissimo;

II-a klass sai palju kingitust; et selle klassi õpilased nii väga
armastavad järele aimata džungli häält, annetati neile eeskätt tabalukk
suure võtmeaga - suu sulgumiseks; et neil alati on lai, naeruline nägu,
siis lisati juurde sidrun hapuma näo saavutamiseks; etteüttelejatele ja
vahelihüüdjatele anti pipart keelele panemiseks; lõppeks kingiti klassi-
vanemale niidikera, et ta saaks mürgeldajaid rohkem koos hoida ja et
tal ei tuleks kanda niipalju vastutust nende pärast õpetajate ees;

II-b klass sai suure kompveki hea ülespidamise eest ja prillid neile, vaatlemiseks, kes ei usu et selle klassi õpilased endid korralikult ülal peavad;

II-c klass sai Tartu linna plaani, et nad õpiksid tundma ka teisi tänavaid peale Kiiitli ja Promenadi tänavate;

III-a klass sai tarkuse kokkuritsumise reha; III-b klass - üldise teaduse-raamatu (konversatsioon-leksikoni) - kuke aabitsa näol;

III-c klass - kellukese enda tuimuse - unest äratamiseks; IV-a klass sai seaduse-raamatu pealkirjaga „Seadus pole tume mets...“ - kooli korra;

IV-b klass - kuupäevadeta tähtraamatu, et poleks tarvis pidada kirjalikkude tööde ja muude ülesannete tähtpäevi;

IV-c klass sai möödulaua - kirjatööde pikkuse mõõtmiseks (nad armastavad teha ülenäärä pikki kirjatöid);

V-a klass, kes armastab „kõrget lendu“, sai jõuluingli, kellega võidunud peaksid jätkama oma lendu kõrgemate kõrguste poole;

V-b klass sai kiusupulga - vanka -vstanka, et ikkagi end püsti hoida iga mahasurumise puhul, tundes end iga süüteogi puhul ikka õige olevat;

V-c klass sai puust pereemanda sümboli, millega aga nad võivad teha ka harjutusi metafooride ja metonüümide leidmiseks eelseisvate kirjatööde jaoks.

Mis said ringid?

Kirjandusring sai poti Pelikan tinti, sullepea ja paberit novellide kirjutamiseks jaanuarikuu novellivõistluse jaoks; kunstiring - pintslid ja maskid kunstide harrastamise abinõudeks; enesekasvatuse-ring - A. Tann-aaum'i „Väikese kombejuhi“; spordiring - palli igasuguste mängude jaoks ja prii päästāhe = aukaarti kooli uisuteele (nad ei eelistavat mingi-pärast kooli uisuteed, vaid lubavat käia teistel uisuteedel); pole teada, mispärast jäi kingituseta reaaloskuste ring.

Järgnevad kingitusesaajad olid juba „suuremad ninad“.

Õpilaspere vanem sai „raudse käe“ kindla korra loomiseks; Õpilaspere esinduse juhataja - „elevandiluust“ haamri (Riigikogu eeskujul) koosolekute juhatamiseks; ajalehe tegev toimetaja - neegripoisi, nii tarviliku atribuudi igale ajalehe-mehele; kooperatiiv sai uue sildi õiges eesti keeles.

Hra direktor sai valitsuse kepi sooviga, seda ikka au sees pidada, kindlalt ja kõrgel kanda; prl. inspektrice - pikksilma, et ta silm ulatuks kõikjal kõike nägema. drad ja prouad klassijuhatajad III-a kuni V-c klassini said ka omad kingitused; mispärast aga (esimene) I-a - II-c klassi juhatajad ei saanud, pole teada. III-a klassi juhataja hr. H. Reimann sai „1 X 1“, et teha õpilastele huvitavaks matemaatikat; III-b klassi juhataja hra D. Koppel, kui maateaduse õpetaja, sai abinõu, et teha „reisi ümber maailma“; III-c kl. juhataja pr. O. Hamul sai tinasõdureid ja kahureid ajaloo õpetuse nähtlikuks tegemiseks; IV-a klassi juhataja hra A. Raud sai miljonilise panga tseki oma rahahädade ranuldamiseks; IV-b kl. juhataja hr. E. Meerits, kui õpetajate - panga direktor, sai veksliapri veksliiga ja rahakassa (puust muna); IV-c kl. juhataja pr. A. Abarenkov-Ein, kui loodusteadlane, sai uusima atlase kõiksugu imevärki loomadega; V-a kl. juhataja pr. M. Hammer sai vatti ja Botkini tilku oma käsiapteegi täiendamiseks; V-b kl. juhataja pr. S. Kilkson, kui õigusteadlane sai oma tuleviku poliitilise karjääri täheks „rahuordeni“; V-c kl. juhataja kui keemik-füüsik, sai kõige modernima „õhukeetmise aparadi“. Lõppeks sai hra asjaajaja

J. Jaanson, kes mõtleb varssi abielu- luda, abieluvoodi ja vanahärra õpetaja V. Lomp ilusa preili, keda ta võib armastada ja õpetada ka kodus, kui ta lahkub noortest tütarlastest, keda ta eluceg suure armastusega on õpetanud.

Järgnes veel palju huvitavaid kinke - nii neile, kes juba olid saanud, kui ka neile, kes esialgu ilma olid jäänud - kuid ajalehe ruum selleks kitsas, et neid kõiki saaks loetella.

See, kes kuulis ja nägi ja ise kaasa tegi.

=====

Kooli lõppaktus 21.XII.1928.

Kooli lõppaktused nii enne jõulu kui ka kevadel on ikkagi tähtsamaid sündmusi T.T.G. elus. Siis tehakse kooli direktori poolt üksikasjalik tagasiivaade tehtud töö üle ja tuuakse ette statistilised andmed, mis pakuvad kokku võttes lõpmata huvitavat materjali koolitöö illustreerimiseks. Õpilased kuulavad põnevusega, missugune klass ületab kas heas või halvasti mõttes teist.

Eriti huvitavaks ja hoogsaks kujunes käesoleva õppeaasta esimese poole lõppaktus. Ulekeev tuju oli säilinud õpilasis elolnud õhtute jõulupuist, nii et õpilased langesid vahel välja oma vaiksest tasakaalust, kui mõni üllatav arv aruandest langes pommina mõne klassi kaela. Arvud toome eraldi (tehnilistel põhjustel järgmises numbris), siin aga märgime ära, et puudumistes, hiljaksjäämistes ja edasijõudmises näitas möödunud poolaasta rõõmustavat edu. Aktus oli seda ülevam, et aruanne kanni ette jõulupuu valguses poolhämäras saalis. Koolidirektor oli ise ka ülevas meeleolus, peamiselt küll rahuldava töö tagajärgede tõttu.

Aktus lõppes hümniga.

Siis valgusid õpilased klassidesse, kus klassijuhatajate isaliku mahnitsuste saatel anti kätte tunnistused. Siin ei olnud meeleolu enam nii hea, ja mõnigi õpilastest valas kibedaid pisaraid.

Kella 12-eks olid õpilased vabad ja lahkusid kõigi tuulte poole, ainult tühjad ruumid jäid tühisema ja juttu ajama möödunud poolaasta rõõmudest ja muredest.

Päevauudised.

T.T.G. Kirjandusringi poolt korraldati läinud aasta novembri alupoolel kolmas järjekordne mag. E. Laiu loeng teemil „Kodumaa vanemast ja uuemast kirjutajast“, milles käsitati põhjalikult kodumaa prongsi ja raua-aega, muuseas puudutades ka esivanemate vabadusevõitluse päevi. Nagu eelmistelgi kordadel näidati kuulajaskonnale udupilte.

Märkus: Mag. E. Laiu loengud korraldati ka varem T.T.G. Kirjandusringi eestvõttel, milline teade eelmisest numbrist eksikombel oli välja jäänud.

15.dets. 1928 a. kell 18 oli H. Treffneri as. gümnaasiumis Tartu abiturientide omavaheline piduõhtu. Eeskavas oli avakõne H. Treffneri gümnaasiumi õpilaskonna vanemalt Huigult, millele järgnes seega-eeskava klaveri-laulu- ja viiuli-soolo, deklamatsioonide, plastiliste ettekannete jne. näol üksikute koolide poolt. Kavast jäi välja tüsedam number seminari orkestri poolt, kelle esinemise oli keelanud ära seminar. Kava oli iseenesest küllalt lühike ja ilmetu ja ei jätnud head muljet, välja arvatud mõni üksik number. Lõppeks tantsiti evëning-bandi saatel.

Jõulupuud. Möödunud õppepoolaasta lõpul oli jõulupuu kolm korda: I ja II kl. jõulupuu 19.XII.; III, IV ja V kl. jõulupuu 20.XII.; vilistlaste jõulupuu 21. XII. Kõikide kirjeldused eraldi väljessamas nr-is.

Kooli lõppaktus oli 21. dets. dir. Koos'i pikema aruandega, mille kohta ka eraldi kirjutatud.

Pahandusi tuli ette möödunud õppepoolaasta lõpul IV-a klassis. Nimelt oli IV-a klassi õpilasi koos ühe osa IV-b klassi õpilastega tekitanud pikemat aega korratasi ladina keele tunnis ladina keele õpetajale, takistades tööd ja tenes ka väljaspool õppetundi sündmatuid märkusi sama aine õpetajale. Asi ulatus koolijuhataja ja klassijuhatajate kõrvu, mispärast need tegid visiidis ladina keele tundidesse ja uurisid ka muidu asja. Lõppeks läks asi õpetajate nõukogusse, kus leiti olevat peamiselt süüdi IV-a klassi õpilased. Ka selgis nõukogu-koosolekul teisi ebanähteid, mis puudutasid seda klassi. Kuna süü oli rohkem kollektiivne, ei hakatud eraldi karistama üksikuid õpilasi, küll aga tagandati klassivanema ametist IV-a klassi klassivanem, kes ei olnud küllalt radikaalselt püüdnud kõrvaldada ilmsikstulnud ebanähteid klassist; tehti istekohtade vahetusi klassis ja üks õpilane asendati IV-a klassist IV-b klassi. Peale selle sai klass klassijuhatajalt jõulise noomituse. See kõik mõjus IV-a klassi peale masendavalt, nii et koolitöö lõppes selles klassis küllalt rusuva meeleolu all.

Pahandusi oli ka V-b klassis, nii et sealgi kaaluti juba mõne õpilase ümberpaigutamist paralleelklassi, kuid asi lõppes siiski ainult noomitusega klassijuhatajalt.

=====

K o h t u k o j a s t .

=====

18.dets. 1928.a. oli Õpilaspere II astme kohtus arutusel Opilaspere vanema ja korralduri kaebusel kaks asja, millest esimene puudutas T. T.G. Opilaspere üldist auküsimust, teine - seesmist korraldust, mille vastu on eksinud kolm õpilast.

I-c klassi õpilane Koidula Lerch on näidanud reaalgümnaasiumi peol reaalkooli õpilastele keelt ja teinud haavavaid märkusi peo kava kohta. Tunnistajatena esinevad IV-c klassi õpilane K. Luha ja kaks reaalkooli õpilast, kellest esimene eitab K. Lerch'i süüdistamist, viimased aga tõendavad ebasüüdistamist. Kohus leiab olevat K. Lerchi süüdi ja otsustab õpetajate nõukogule ette panna alandada K. Lerch'i elukombe numbrit kolme peale.

Teises asjas süüdistatakse I-b klassi õpilasi Leida Päärend'it ja Irma Körvel'it ning V-c klassi õpilast Armilda Tomson'it, kes olid käinud H. Treffneri gümnaasiumi aastapeol "Vanemuises", kuna Opilaspere valitsus oli teinud otsuse ja võtnud sõna kõigilt õpilasilt mitte minna sellele peole, arvestades sellega, et nimetatud gümnaasiumi õpilased olid ka boikoteerinud T.T.G. aastapidu.

Kaebelustest seletavad kaks esimest, et nad käinud peol sellepärast, et tahtnud kätte saada korteri võtit, mis oli ühe H. Treffneri gümnaasiumi õpilase käes, kes olnud peol. Saavad aru oma eksimusest ja kahetsevad väga oma tegu.

Armilda Tomson seletab, et ta läinud peole teadmises, et boikoteerib ainult H. Treffner'i õpilaskonda, mitte kooli, ühtlasi teisiti arusaades boikotist, kuna ta sel puhul puudunud ka koolist, kui selgitatud peole mineku keelu põhjusi. Seletusi andes ja end kaitses teeb A. Tomson haavavaid märkusi Opilaspere valitsusele ja esindusele.

Kohus otsustab teha Körvel'ile ja Päärend'ile omavahelise noomiruse, Tomson'ile aga noomituse terve õpilaspere ees neljapäeva - hommikulisel koosviibimisel saalis.

=====

H a r r a s t a g e m _ a m a t ö ö r - f o t o g r a a f i a t !

Meie koolis on amatöör (asjaarmastaja) -fotograafia ala täiesti söödis. Iseenesest on see ala praegusel tehnikal ajajärgul õige huvitav. On palju momente, mida ühel või teisel puhul oleks sünnis jäädvustada ja mis pakuksid pärastisel vaatlemisel rohkesti huvi ning kutsuksid esile armsaid mälestusi mineviku juhtudest ja eluseiklustest. Amatöör-fotograaf kannab kaasas enesega pea alati fotograafi-aparaati, mille kaamerat ta võimalikul juhul kasutab ja teistele tähelepanematult plöksutab. Vabadel silmapilkudel töötab amatöör-fotograaf pimedas kambrikeses tumeda valguse paistel ja ilmutab oma ülesvõtteid; hiljem harilikult töö kõrval valgustab ta aknal pilte, ja ülesvõtted ongi valmis; et paigutada neid albumisse või annetada mälestuseks sõpradele. Amatöör-fotograafile kasvab fotografeerimistöö üheks paratamatuks tarviduseks ja ta ei loobu sellest millalgi; mõnel kasvab see otse kireks.

T.T.G. õpilaste ja õpetajaringkonnas on amatöör-fotograafia täiesti võõras. Sellega ei tee järjekindlalt tegemist mitte ükski. Ometi oleks lõpmata huvitav teha ülesvõtteid koolielust ühe või teise sündmuse puhul, õppereisidel, näitustel, piduõhtudel, ettekannete jne. juhtudel.

Praegu kutsume väljaspoolt ülesvõtjaid, ent nende igakordne kutsumine on küllalt tülikas, läheb meelest ära ja on lõppeks ka kallis. Amatöör-fotograaf oleks igal juhul kohal ja ta võiks isegi teenida mõned head kroonid pika kooliaasta kestel. Nii, näiteks, ei ole meil möödunud lõbusaist jõulupuudest järelejäänud mitte üht pilti, ja sellepärast just, et keegi ei taibanud kutsuda fotograafi. Oleks olnud meil amatöör-fotograafe, oleks olnud lugu teine.

Ajalent T.T.G. vajab algoriginaali jaoks alatasa pilte, kuid nende

saamine on sageli seotud suurte raskustega.

Uks on kindel, et meie peame muretsema enda koolile suurema korraliku aparaadi, ja selle ostab kahtlemata kool. Kuid sellega ei ole asi veel täielikult lõpetatud. Amatöör-fotograafia mõte ei ole sellega veel teostatud. Tarvis on koondada amatöör-fotograafia huviring- kas iseseisvalt või mõne praeguse ringi juurde sektsioonina. Kõige sobivam oleks see huviring reaaloskuste ringi juures, kuid sünnib ka kirjanduse - või kunsti - ringi juurde. See huviring peaks siis põhjalikumalt tutvuma foto-aparaadiga ja piltide valmistamisega. Uhtlasi muretseksid ringi liikmed endile väikesed foto-aparaadid, mida nad kasutaksid parajail juhtudel. Kes kord selle alaga tutvunud, ei loobu sellest niipea. Kooli juurde tuleb asutada tingimata fotode ilmutamise-kamber tarvilikkude vedelikkudega ja päevapildi valmistamise tarbed. See sobiks väga hästi füüsika-kabineti juurde.

Suurema kooli aparaadiga tentaks koolis ja õppereisidel kogukamaid ülesvõtteid, väikeste aparaatidega liiguvad ringi amatöörid ja teevad oma huviks siit - säält pilte ja pildikesi. Tarbekorral korraldatakse neist albume ja avaldatakse neid ajalenes. Milline võrratu huvitav kollektsoon saab neist ja milline huvitav mälestiste-kogu jääb neist järele järgnevaks ajaks!

Peaks olema selge, et amatöör-fotograafia ala peaks leidma elustust ja nimelt õige pea, kohe, otsekohe. Käed külgs, kes tunneb sellest huvitust, ja tegevusesse need, kes on kutsutud selle ala algatajaks.

R.

=====

M ö t t e i d.

=====

Kõige paremini mõistab inimene seda, mida tal pole, ning kaunemalt unistab ta asjust, mida ta kunagi ei saavuta.

Reed Morn.

Igatihel näib olevat parem olla alasiks kui haamriks.

Goethe.

Kõige tugevam inimene maailmas on see, kes on kõige enam üks.

Jbsen.

Inimene, kellele on antud enam kannatada kui muile, on väärt enam kannatada kui muud.

Gabriele D' Annunzio.

Võimatu küsis Võimatult: „Kus on su eluaser“
„Nõrkade unistusis“ - oli vastus. Tagore.

Teadmatus on inimeste õnne tarvilik tingimus. Meie ei tea enesest peaaegu mitte midagi - teistest mitte midagi. Teadmatus annab meile rahu, vae - õnne.

Anatole France.

Usk häässe Jumalasse on vajalik moraalile.

Anatole France.

Hirm sünnitab rohkem kangelasi kui vaprus.

Anatole France.

Inimesi peab valitsema sellaseina nagu nad on, mitte sellaseina, nagu neid tahetakse näha.

Anatole France.

Me tahtmisel on saatud vaenlaseks,

Ta käänab meie plaanid kõveri.

Me päralt mõte on, kui tegu mitte.

Shakespeare.

„Kui kaugel oled sa minust, oh vilir“

„Olen su enese südames, oh öis!“

Tagore.

=====